

«Акваріум» проти України, або Таємна війна російського ГРУ

Дедалі частіше в повідомленнях із зони АТО йдеться про участь у бойових діях військовослужбовців спецпризначення Головного Розвідувального Управління (далі – ГРУ) Генштабу Збройних Сил РФ. Присутність інтервентів на українській землі ні для кого не є таємницею, крім хіба що багатьох громадян Росії, й дотепер не здатних за високим рейтингом свого кремлівського вождя і його брехливою пропагандою правильно оцінити, що відбувається на Сході України. Тим часом окупанти воюють, коячи військові злочини. У рамках гібридної війни проти нашої країни ГРУ чи «Акваріум» (неофіційна назва цієї спецслужби) відіграє ключову роль, а його диверсанти є основною рушійною силою рашистської агресії.

52

Навіть невелика ретроспектива вказує на інтенсивність дій елітних підрозділів ГРУ в зоні АТО. Так, 4 червня в бою за Мар'їнку воїни ЗСУ підбрали пораненого сержанта – спецпризначенця ГРУ. Він розповів, що в атаці брали участь до 500 його співвітчизників. А ще він плакав, просив вибачення за себе й за тих, хто разом з ним принесли війну на цю багатостраждальну землю. Пораненому надали першу допомогу, однак унаслідок прямого влучення російського снаряда в медпункт його було вбито. У тому бою ГРУ недорахувалося чотирьох спецпризначенців – так ця структура знову активно «засвітилася» в зоні АТО.

Напередодні, 16 травня, під час зухвалого денного нападу диверсантів на блокпост 92-ї механізованої бригади ЗСУ біля Щастя Луганської області в полон потрапили відразу двоє спецпризначенців – командир групи капітан Є. Єрофєєв і сержант О. Александров, обоє зі складу 3-ї окремої гвардійської бригади спецпризначення ГРУ (Тольятті). Поранених, кинутих на полі бою, спробували добити свої ж, накривши мінометним вогнем. І це теж відмітна риса ГРУ – не залишати свідків. «Гвардійців»-злочинців, котрі щойно вбили одного з наших бійців, урятували від смерті українські військові. Їх буквально на собі вивезли з-під обстрілу, надали першу допомогу, а потім терміново відправили до Києва, де й прооперували. Примітно, що ще на полі бою, рятуючи своє життя, обидва розвідники незалежно один від одного поспішили зізнатися, що вони російські військовослужбовці. Їхня диверсійно-розвідувальна група з 14 осіб перебувала в районі стратегічно важливого моста через річку Сіверський Донець із завданням можливого захоплення «язика». За іронією долі бранці самі стали цінними «язиками».

Із березня 2014-го підрозділи 3-ї бригади спецпризначення ГРУ майже рік регулярно виїжджали воювати на Донбас: це вважають важливим елементом бойової підготовки. Обидва бранці також встигли раніше повоювати

на Донбасі, до того ж Єрофєєв як один із досвідчених командирів навіть дістав за це нагороду. Цікаво, за які заслуги: ретельне спостереження за дотриманням перемир'я чи, радше, за конкретні дії щодо його недотримання: замінування в нашому тилу, за українських полонених, провокації й обстріли?

Штаб їхнього підрозділу розташовувався в Брянці, але після захоплення Єрофєєва й Александрова його терміново вивели з України, а від самих бранців у Москві офіційно відмовилися.

Факт полону в зоні АТО російських військових розвідників – відчутний удар і для ГРУ, і для Кремля. Він ще посилиться з огляду на запланований у Києві відкритий судовий процес. Це може призвести до серйозних наслідків – від викриття порушення президентом РФ конституції власної країни, котра забороняє скеровувати військовослужбовців ГРУ як структури МО РФ на війну за кордон у мирний час без дозволу Держдуми, до розвінчання кремлівських міфів про відсутність на Сході України російських військових, включаючи правову оцінку світовим співтовариством агресії Росії проти України.

Ще раніше, 6 травня, в с. Новотроїцьке біля Волновахи СБУ перехопила російську диверсійно-розвідувальну групу, котра намагалася потрапити до нашого тилу. Шість із восьми спецпризначенців ГРУ були знищені. Того дня під час атаки блокпоста ЗСУ біля селища Міус Попаснянського району Луганської області спецпризначення ГРУ зазнало чергових втрат.

За даними британської розвідки, І. Гіркін (він же Стрелков) – один із ватажків терористів, котрі брали активну участь в агресії РФ у Криму і на Донбасі, насправді є полковником ГРУ, хоча російські джерела намагаються перекопати, що це офіцер запасу. І. Безлер, другий проводир диверсантів на Донбасі, зовсім не звільнений у запас 2002-го, а підполковник ГРУ. Він був відраджений в Україну «на осідання» і продовжив службу під прикриттям. Уся комедія зі «звільненням» обох вказаних офіцерів, які потім очо-

лили диверсійно-розвідувальні групи ГРУ на Сході України, – стандартна практика цього відомства.

Гіркін кілька разів відвідував Україну, навіть бував у Києві. До Криму прибув каналами РПЦ під прикриттям у складі осіб, котрі супроводжували в Сімферополь мошці святого. Це його диверсанти захопили парламент АРК, а потім забезпечили прибуття туди депутатів і потрібне Кремлю голосування за відокремлення Криму від України. Усе це добре відомо.

Після анексії Криму спецпризначенці ГРУ спровокували війну на території України, а перші постріли в Слов'янську й Краматорську навесні минулого року зробили саме диверсанти Гіркина. Це вони збивали в зоні АТО українські літаки й вертольоти, порушували зв'язок і захоплювали адміністративні будівлі в Донецьку, Луганську й інших містах Донбасу. Спецпризначенці ГРУ причетні до масованих артилерійсько-мінометних обстрілів українських військових і цивільних об'єктів, які ЗС Росії вели як зі своєї території, так і з української, незаконно перетинаючи кордон, із 12 серпня по 26 вересня 2014 року. Повідомлялося про наявність у розпорядженні СБУ нагородних листів на спецпризначенців ГРУ, нагороджених «За заслуги перед Батьківщиною» й «За організацію супроводу реактивних артилерійських систем» у цей само період. Спецпризначенці ГРУ також брали участь у захопленні Луганського аеропорту 31 серпня 2014 року, атакували Донецький аеропорт.

Окрім сил спецпризначення, ГРУ застосовує проти України широкий спектр своїх можливостей, насамперед агентурну розвідку. Арсенал засобів і методів випробування у різні часи.

До розпаду колишнього СРСР 1991-го підрозділи оперативної розвідки ГРУ в складі Збройних Сил налічували 180 розвідбатальйонів (по 340 осіб) і приблизно 700 розвідрот (по 56 осіб) плюс особовий склад розвідувального управління більшості армійських з'єднань і 15 військових округів (понад 100 тис. осіб), а також флотів та флотилій ВМФ, РВСН, ВПС, ПРО.

Ця структура збереглася й після 1991 року, хоча були деякі організаційні зміни, пов'язані, приміром, із переходом військ на бригадну форму комплектації.

Нині в розпорядженні ГРУ є сили спеціального призначення в складі 8 бригад і 41 окремої роти. За західними оцінками, бригади спецпризначення налічують від 900 до 1300 офіцерів і бійців термінової служби, а також контрактників.

До 2006-го штаб-квартира ГРУ розташовувалася в Москві на Хорошевському шосе, 76 у районі старої Ходинки. Через своєрідну архітектуру цей 9-поверховий будинок дістав неофіційну назву «Акваріум». 2006 року поруч із ним побудували нову штаб-квартиру, точніше, комплекс споруд загальною площею близько 70 тисяч квадратних метрів, де є ситуаційний центр, командний пункт, спорткомплекс тощо. Тоді ГРУ очолив генерал-лейтенант І. Сергун (його прізвище в санкційному списку США за агресію проти України).

Для ведення розвідки ГРУ застосовує як легальні, так і нелегальні можливості. У складі посольств РФ за кордоном є представники розвідки у вигляді військових аташе, котрі водночас є резидентами так званої легальної резидентури ГРУ, на яких покладається ведення агентурної розвідки, добування таємних та інших документальних матеріалів і зразків спеціальної техніки. Військовому аташе підпорядковується штат співробітників, включаючи одного або кількох помічників, також він має засоби для шифрованого зв'язку, радіоелектронної розвідки, власний бюджет і цілковиту автономність дій.

Окрім легальної, звичайно є одна або кілька нелегальних резидентур, котрі діють без прямого зв'язку з посольством у країні перебування, щоб уникнути ризику потрапити в поле зору місцевої контррозвідки. Очолюють їх здебільшого кадрові співробітники, які діють під прикриттям, або навіть нелегали, виведені на «осідання» в країну перебування. Як доводить аналіз викритих в Україні в 2014–2015 роках агентів «Акваріума», у нашій державі діють обидва види резидентури.

Полковник Юрій Мамчур розмовляє з російськими військовими, 4 березня 2014 року

За даними британської розвідки, ГРУ також активно займається вбивствами, контрабандою зброї, створенням у низці країн незаконних збройних формувань на чолі зі своїми ставлениками, провадить на їхню підтримку таємні операції силами спецпризначення. Власне кажучи, цим ГРУ ось уже рік займається й в Україні.

Нині проти нашої держави працюють такі розвідувальні центри ГРУ ГШ ЗС РФ: Московський (Москва), 2-й (Курськ, розвідка в північних областях), 3-й (Воронеж, розвідка в центральних областях) та 4-й (Твер) оперативні підрозділи Московського розвідцентру, 78-й розвідцентр (Ростову-на-Дону, розвідка в східних областях), 1-ша (Крим), 2-га (Сочі) та 3-я (Абхазія) окремі опергрупи 78-го розвідцентру, Краснодарський розвідцентр (Краснодар), окремі оперативні групи Краснодарського розвідцентру (Чечня, Південна Осетія).

У війні проти України ГРУ координує свої дії з іншими російськими спецслужбами, ФСБ, Службою зовнішньої розвідки (далі – СЗР). Насамперед це регіональні управління ФСБ і військової контррозвідки в суміжних із прикордонними з Україною областях РФ (включаючи військову контррозвідку ЧФ у російських вій-

ськах у Придністров'ї), структури розвідки Федеральної прикордонслужби РФ у Ростовській, Белгородській, Курській і Брянській областях та ін. Основні зусилля СЗР РФ зосереджені на проросійських гуманітарних організаціях для забезпечення вигідного Росії міжнародного впливу на Україну й «захисту інтересів російськомовного населення». СЗР провадить психологічну війну й активно використовує для цього підконтрольні ЗМІ, агентства новин, телеканали, інтернет-ресурси, а також періодичні видання. Саме СЗР здійснює спрямовану консолідацію проросійських соціально-політичних союзів, зокрема й в Україні, та фінансує їх через програму підтримки російської діаспори.

Діяти проти України «Акваріум» почав задовго до анексії Криму. Особливо активними були підлегла ГРУ розвідка Чорноморського флоту й розвідувальні центри в прикордонних областях РФ. З 1991 року вони збирали інформацію про дислокацію й склад військових об'єктів ЗС України, наявність засобів зв'язку, озброєння, командний склад тощо. Так, 2009-го на території Одеської області під час успішної контррозвідувальної операції СБУ затримала на місці злочину групу кадрових розвідників ГРУ, котрі намагалися завербувати офіцера ЗСУ й дістати таємні документи.

2010-го підривна робота проти України активізувалася, до того ж для агентурного проникнення на об'єкти ЗСУ, особливо в Криму, ГРУ вдалося завербувати низку агентів з-поміж українських офіцерів середньої й вищої ланок. Географія цих вербувань охоплювала всю Україну. Агентурна павутина «Акваріума» тією чи іншою мірою обплутувала й СБУ, й Міністерство оборони, й ГШ ЗСУ, й певні державні структури, зокрема на рівні областей. І це не враховуючи агентури ФСБ і СЗР РФ.

Завдяки високопосадовій агентурі російська розвідка мала змогу впливати на кадрові призначення командирів у частинах ЗСУ в Криму, завчасно вести роботу з їхнього

розкладання, позбавляючи волі до опору й мотивації діяти згідно з вимогами військових статутів. До того ж підривної діяльності російської розвідки на півострові ніхто взагалі-то не протидівав, відповідні українські структури виявилися тут відверто не на висоті. Вони також перебували під впливом агресивної проросійської пропаганди й були інфільтровані російською агентурою. Переважна більшість особового складу дислокованих до 2014 року в Криму підрозділів і територіальних органів СБУ, МВС, прокуратури й інших держструктур України на чолі зі своїми керівниками порушили присягу й перейшли на бік агресора.

Саме наявність зрадників на ключових постах, а не відсутність вказівок з Києва командирам частин ЗСУ в березні 2014-го пояснюється тодішня пасивність низки військових начальників, котрі вичікували, коли треба було діяти, виконуючи конституційний обов'язок щодо захисту країни від зовнішньої агресії. Тим паче від самого початку блокада військових частин ЗСУ в Криму була номінальною, в ній брали участь за координації розвідки ЧФ переважно беззбройні й нечисленні проросійські активісти. Тільки після перекидання РФ на півострів додаткових сил, до блокади українських частин і кораблів приєдналися горезвісні «зелені чоловічки» й ряжені «кубанські козаки». Останні фактично брали участь в агресії як незаконне збройне формування. Зі зброєю в руках вони демонстративно встановили блокпости на кримських перешийках, затримували наших громадян і блокували транспортне сполучення з материковою Україною. І це також частина операції під егідою ГРУ.

Тож через зрадників у погонах кораблі ВМС України залишилися біля причалів, літаки бойової авіації – на аеродромах, а мобільні частини Берегової оборони з усією своєю штатною бронетехнікою й артилерією – у місцях дислокації, де без єдиного пострілу стали трофеями агресора. Багато військових з-поміж кримчан порушили присягу чи навіть перейшли на службу до окупантів. А окремі випадки нечуваного героїзму й мужності наших вояків і командирів, котрі проявили себе в ті дні з найкращого боку, на жаль, вплинути на загальний перебіг подій не могли.

І допоки заблоковані частини ЗСУ в Криму не діяли, агресор швидко й безперешкодно захоплював територію півострова, зокрема за рахунок перекидання військ повітрям у забезпеченні спецпризначення ГРУ. Цьому передували нейтралізація росіянами української ППО, відключення спецзв'язку, а також захоплення українського оператора повітряного руху над півостровом (Аерорух) у Сімферополі.

На початку березня 2014 року щонайменше дві диверсійно-розвідувальні групи проникли на материкову Україну в Миколаївській і Херсонській областях. Одна з них вивела з ладу кабель

маяка дальнього приводу авіації на одному з аеродромів і безкарно зникла, а другу на чолі з кадровим офіцером ГРУ Р. Філатовим захопили на місці злочину під час нічного встановлення спеціальних інфрачервоних орієнтирів-маркерів в оточенні частин ППО ЗСУ в Херсонській області. А на початку квітня ліквідували агентурну мережу ГРУ, яка збирала інформацію про дислокацію й склад частин ЗСУ на адміністративному кордоні Херсонської області й АРК.

З активізацією АТО «Акваріум» розпочав масштабні поставки в «ЛНР» і «ДНР» російських «добровольців» і «відпускників», а також озброєння й боєприпасів. Спочатку захопленого в Криму й Грузії (приміром, польські ПЗРК «Гром»), а згодом – зі складів і баз зберігання власне ЗС РФ. При цьому Кремль завжди заперечував свою причетність до поставок, пояснюючи наявність у бойовиків важкого озброєння його «захопленням» у ЗСУ. Так, для легалізації перекидання на тимчасово окуповані території Донбасу своїх ЗРК «Бук» російські спецпризначенці організували атаку на підрозділ ППО ЗСУ із захопленням однієї такої несправної установки. Це було незадовго до знищення росіянами малайзійського «Боїнга», для чого застосували вже російську цілком справну установку «Бук», ракета якої й призвела до трагедії в небі Донбасу.

Окремої уваги заслуговують спроби ГРУ організувати під час чергового бойового вильоту до зони АТО демонстративне викрадення літаків зі складу Повітряних сил ЗСУ у вересні й листопаді 2014-го з посадкою на аеродромі в Курську. Йдеться про винищувач Міг-29 або штурмовик Су-25 (аеродром Кульбакине) й про літак-розвідник Су-24МР (Старокостянтинів). За це пілотам-зрадникам обіцяли матеріальну винагороду й можливість подальшої військової служби в складі ВПС РФ. Разом із тим викрадені літаки могли збити над російською територією, звинувативши Україну в порушенні повітряного простору РФ, із усіма можливими наслідками аж до відкритого збройного вторгнення.

Одним із найнебезпечніших напрямів діяльності ГРУ є дестабілізація українського суспільства, дискредитація української влади й особисто її керівників (насамперед Президента України П. Порошенка) з метою організації соціального вибуху. Для цього використовують як реальні, так і навмисно створювані Москвою економічні труднощі, що мають максимальне посилити невдоволення населення. ГРУ організує через свою агентуру й фінансує різні підривні акції «протесту», провокаційні «мітинги» й демонстрації. Згадаємо хоча б організацію 3 лютого в Києві масштабної провокації так званого Всеукраїнського батальйонного братства під приводом якнайшвидшої демобілізації військовослужбовців термінової служби зі спробою

захопити будівлю адміністрації Президента України. До того ж координував її заступник резидента ГРУ О. Сапогов, котрий діяв під прикриттям, перебуваючи на посаді радника Посольства РФ в Україні. ГРУ стоїть також за низкою гучних «протестних» акцій, включаючи «Марш рівності», мітинг «солдатських матерів» у Харкові й Миколаєві, недавній напад на студентів-іноземців у Харкові тощо.

Не слабшає й терористична складова діяльності ГРУ: в спеціальних навчальних центрах у Белгороді, Ростові-на-Дону й у Криму масово готують диверсантів для проведення терактів і диверсій на території України. З цього приводу варто наголосити на постійних спробах ГРУ спричинити шляхом організації вибухів масовий терор у Харкові й Одесі, на це вказують як факти організації вибухів саме в цих містах, так і численні викриття СБУ агентури противника й організаторів терактів та диверсій. Усе це – з вилученням значної кількості зброї, боєприпасів, вибухівки, засобів зв'язку й інструкцій – від кураторів ГРУ.

Вражають масштаби деяких акцій, а також ступінь цинізму й ненависті їхніх організаторів. Так, 17 грудня 2014 року СБУ запобігла підготовленому в надрах «Акваріума» масовому теракту в Києві, розрахованому на знищення значної кількості людей, до того ж як мішень вибрали мітингувальників біля Національного банку України. Потужне вибухове обладнання туди доправила терористка, завербована гереушниками на території «ЛНР» серед безробітних, а її безпосередніми діями в столиці керував офіцер ГРУ з позивним «Костянтин». Низці вибухів, організованих терористами в Харкові й Одесі, на жаль, вчасно запобігти не вдалося...

Тож, з огляду на викладене, успіх у нав'язаній Україні гібридній війні визначатиметься не так на лінії фронту на Донбасі, як успішними реформами, створенням ефективної економіки, нових робочих місць, реальною боротьбою з корупцією й загальним підвищенням рівня життя. А оскільки приклад успішної європейської України загрожує феодально-тоталітарному режиму кремлівського карлика, він намагається цьому перешкоджати, залучаючи можливості горезвісного «Акваріума», котрий, як і раніше, провокує війну.

Наразі для України дуже важливо вистояти економічно, провести реформи, місцеві вибори й нейтралізувати всі виклики безпеці держави. Це унікальний шанс і його маємо реалізувати. Поряд із цим, слід зміцнювати потенціал ЗСУ до належного рівня, який дав би змогу завдати агресорові у разі нападу непоправних втрат. Про серйозність і складність нинішньої ситуації, на мій погляд, дуже влучно висловився один закордонний експерт, який уважає, що Росія в цій війні вже не зможе перемогти, однак Україна все ще може програти...